

ACADEMIA DE TEATRU ȘI FILM ÎNTRE CERERE ȘI OFERTĂ

Dacă interesul social pentru activitățile artistice a scăzut aproape de zero, mentalitatea despre școlarizarea de specialitate artistică (și nu numai) a rămas aceeași. Respingii la examen fac greve, părinții fac demonstrații de protest; milogeala pentru încă un loc sub linia ultimei medii admisibile este în plină floare. Toate pretențiile îmbracă haina peticită a democrației care, în acest caz, seamănă, mai degrabă, cu o agresivă cerșetorie pentru obținerea unei șanse deșarte de a te putea socoti peste câțiva ani licențiat "în".

A da admiterea la un institut de învățământ cu profil artistic rămîne, în concepția candidaților, un soi de loterie la care, dacă nu ai bafta cîștigătorului, trebuie să te răzoiști pînă cînd norocul se înduplecă și revine. Gîndul că "poate intru" e mai ușuratic decît încercatul mării cu degetul. Imberbie, inocență? Mulți dintre candidați au depășit cu mai mulți ani vîrsta socotită "scuzabilă". Și dacă unui proaspăt bacheloret îi poți trece cu vederea enormele pete albe de pe hărta cunoștințelor sale generale, un tînăr ori o tînără de peste 24 de ani nu mai are nici o scuză pentru uluitoarele gafe, pentru înfricoșătoarele lacune etalate, în timpul examinării, cu cea mai desăvîrșită nonșalanță. Avalanșa de enormități, de banalități și automatisme verbale, snopurile de penibile șmecherii folosite pentru a evita răspunsurile precise pretinse candidaților denunță catastrofa stare a învățămîntului nostru liceal de pînă acum.

Comisiile de la proba eliminatorie a Academiei de Teatru și Film le-a revenit în primul rînd sarcina de a filtra, din șuvoiul de pretendenți la studenție, pumnul de candidați cu care se putea sta de vorbă măcar la un nivel acceptabil de cunoștințe generale. De multe ori absența alarmantă a unor asemenea candidați pune sub semnul întrebării posibilitatea de a tria un număr suficient de admiși pentru următoarele probe. Abia dintre acești foarte puțini, s-a putut pune problema selectării celor care dovedeau aptitudini și, eventual, talent.

Cum naiba să-ți dai seama dacă un om are sau nu talent? Degeaba are el vaste cunoștințe de istorie și teorie a artei, degeaba e în stare să identifice un stil arhitectonic, să deosebească o tehnică de lucru de "normele" inventate într-un curent artistic ș.a.m.d. Talentul e o "chestie" care dă multe bătăi de cap. În ceea ce privește specialitatea actorie, acolo, poate, lucrurile sînt ceva mai limpezi. Dar la celelalte specialități? Și totuși a existat la regie-teatru, regie-film și operatorie o probă în fața căreia CANDIDAȚII se puteau confrunta, de la egal la egal, cu EXAMINATORII. O probă în care plusul de cunoaștere, de experiență ori de rutină nu putea aduce decît un minim spor de artificii în spatele cărora să se poată furișa un "nechemat". Candidatului îi era oferită spre studiu o fotografie; un instantaneu, și, slavă Domnului, după decembrie 1989 sînt o puzderie de instantanee!. Cel mai adesea fotografiile erau necunoscute membrilor comisiilor de examinatori. Descrierea fotografiei din memorie, imaginarea unor posibile biografii și, mai apoi, a unui posibil scenariu al împlinirii surprinse în imagine erau cerințele avute față de examinat. Un alt destin, o altă postură, o altă posibilă imagine, un alt traseu al faptelor - iată ce trebuia să

propună candidatul. La regie-teatru, un alt punct de pe biletul tras la proba eliminatorie era... un anunț (însolit, insolent, insidios, năucitor, evaziv, penibil, ambițios, infatuat, straniu) apărut în periodicele noastre de mică publicitate. Candidatul trebuia să "jupoaie" vorbele și să întrevadă ce se ascunde în spatele lor! Cine este și cum arată solicitantul? Dar ofertantul? Dar înfîinirea dintre ei - cum s-a desfășurat? Oare ce și-au putut spune? ș.a.m.d.

La regie-film se dădea o secvență dintr-un film pe un monitor color. Trebuia, candidat fiind, să faci o "radiografie" a personajelor, a spațiului, a conflictului, să spui ce crezi despre toate acestea... Fascinante probe! Dar și îngrozitor de dificilă munca examinatorului! Cum să înlături rigiditățile, crisparea, tracul, pînda candidatului asupra ochilor tăi de examinator care nu trebuiau să trădeze opinia stîrnită de spusele sale? Aceste probe mi s-au părut extrem de inspirate! Cel puțin la examenul pentru regie-teatru, au avut "harul" de a șterge, de a pune între paranteze diferența dintre examinat și profesor! Între cei doi se iniția, poate, cea mai loială joacă de-a concurența. O competiție în care satisfacția deplină o trăia în primul rînd cel ce ar fi fost depășit - profesorul!

Toate aceste bucurii de budoar spiritual se pierd, sînt ignorate, ba chiar enervante, căci atenția noastră este absorbită, torturată și epuizată zilnic de evenimentele sociale, politice, economice. E nevoie de aerul pur al indiferenței față de toate cîte sînt în jurul nostru. Ceea ce, sincer vorbind, e de-a dreptul imposibil. Pentru că acum artistul este nesemnificativ, inoperant, iar mîine se va acoperi cu rufoasa cămașă a milogului: cine îi va mai da bani să hălăduiască, indiferent la "ideea" de profit? NIMENI! Să pui acum un spectacol, să ți se joace o piesă este un soi de accident care abia cucerește spațiul tipografic destinat unui fapt divers în presa de tiraj. Iar cealaltă presă - "culturală" -, sufocată cum e și lipsită de prezența unor protagoniști asupra cărora toți ochii să fie ațintiți, abia își duce zilele de pe săptămîna în curs pe... luna viitoare! Asta e!

Cît calm social, cîtă certitudine economică, cîtă liniște politică sînt necesare pentru ca plictisul iscat de banala normalitate să te îndemne, ca om de pe stradă ce ești, să-ți întorci privirea, fața, atenția, mintea și sufletul spre un act artistic! Sau cîtă satanică forță de a absorbi toată vrăjmășia, toate paradoxurile, toate intrigile și conflictele purulente ori explozive trebuie să aibă un act, un fapt artistic, pentru ca mulți, foarte mulți, să se bulucească și, uitînd de toate, să te urmărească avid și stupefiat. Ar trebui ca "opera" să poată stîrni acea perplexitate de care doar o oglindă pusă în fața furiosului, în chiar unica sa clipă de luciditate, e în stare!

Faptul că un examen de admitere și-a putut inventa și liniștea, și dorința, și climatul, și mijloacele necesare dibuirii celor din rîndul cărora vor răsări mîine cei capabili de performanțe la fel de mari cît toată hărmălaia din jurul nostru de acum e liniștitor. Nu promițător. Doar liniștitor.

PAUL CORNEL CHITIC